

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för styrelsen för naturbruksgymnasierna år 2018

Vi, av regionfullmäktige utsedda revisorer har granskat styrelsen för naturbruksgymnasiernas verksamhet under år 2018.

Styrelsen för naturbruksgymnasierna ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till regionfullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt regionfullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av styrelsens redovisning funnit att den fyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen.

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för styrelsen för naturbruksgymnasierna och dess enskilda ledamöter.

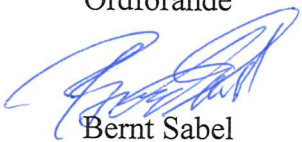
Vänersborg den 13 mars 2019

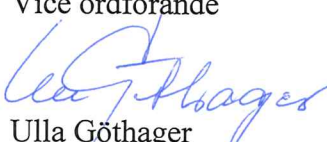
Birgitta Eriksson
Ordförande

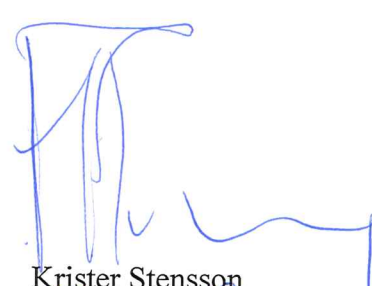
Ulf Sjösten
Vice ordförande

Bernt Sabel

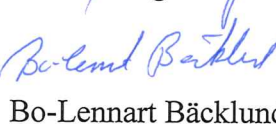
Ulla Göthager

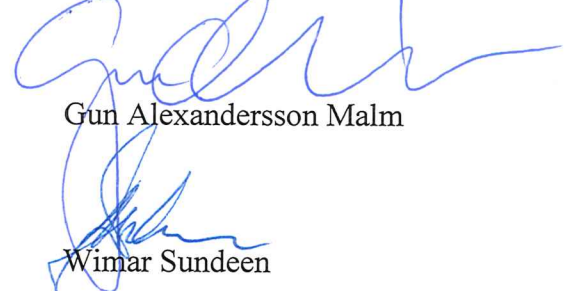
Krister Stensson

Per Waborg

Bo-Lennart Bäcklund

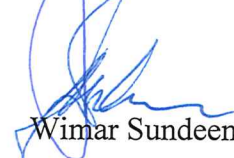
Gun Alexandersson Malm

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Årsrapport

Naturbruksstyrelsen

Diarienummer REV 2018–00027

Behandlad av revisorskollegiet 13 mars 2019

Innehåll

Årets granskning	3
Nämndens ansvar	3
Resultatet av revisorernas granskning	4
Nämndens utformning av styrning, uppföljning och kontroller	4
Bevakning: Styrning genom detaljbudget och verksamhetsplan (A1).....	4
Fördjupad granskning: Uppföljande granskning av styrningen av naturbruksuppdraget (A2) ...	5
Bevakning: Säker informationshantering	6
Bevakning: Utformning av intern kontroll (A3).....	6
Nämndens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller	6
Bevakning: Implementering av rutiner för arbetsförlagt lärande	6
Bevakning: Kontroll av materiella tillgångar	8
Fördjupning: Bisysslor (B1)	8
Bevakning: Uppdrag från fullmäktige om att samverka med folkhögskolorna	9
Fördjupad granskning: Granskning IS/IT (B2).....	9
Nämndens resultat och effektivitet.....	10
Fördjupning: Naturbruksskolornas internatverksamhet (C1)	10
Bevakning: Ändamålsenlig organisation	10
Bevakning: Resultat i delårsrapport och årsredovisning (C2, C3)	11
Bevakning: Efterlevnad av inköspolicy	12
Nämndens räkenskaper.....	12
Revisorernas sammanfattande bedömning	13
Bilaga 1. Rapporter och underlag	13

Årets granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsred för kommunal verksamhet. Revisionen har vidare genomförts med grund i de styrande dokument för revisorskollegiet och revisionsenheten som anger preciserade anvisningar för granskningens genomförande och bedömningar. Det omfattar revisorskollegiets ramplanering där regionövergripande risker identifierats och prioriterats. Det omfattar även revisorskollegiets riktlinjer samt revisionsenhetens riktlinjer och rutiner.

Revisionen har utifrån de styrande dokumenten upprättat en granskningsplan avseende nämnden där de mest väsentliga riskerna har identifierats och prioriterats.

Granskningsplanen har stämts av med utsedd kontaktrevisor i kollegiet, Staffan Albinsson, och beslutats av revisionsdirektören. Granskningen har genomförts av Josephine Massie, yrkesrevisor vid revisionsenheten. Därtill har räkenskaperna granskats av Deloitte.

Granskningens sammantagna resultat presenteras kortfattat i denna rapport. I bilaga 1 anges de rapporter och de underlag som ligger till grund för redogörelsen.

Nämndens ansvar

Styrelsen granskas och bedöms utifrån det samlade ansvar som följer av fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter. Styrelsen ansvarar enligt reglementet för drift och förvaltning av Västra Götalandsregionens naturbruksskolor samt Biologiska Yrkeshögskolan i Skara. Sedan beslut i fullmäktige 2015 ansvarar styrelsen för utveckling av fortsatt verksamhet för tre naturbruksskolor: Sötåsen, Svenljunga och Uddetorp. Styrelsen ska inom sitt verksamhetsområde fullgöra de uppgifter som följer av regionens huvudmannaskap enligt skollagen. Huvudmannaskapet innebär enligt skollagen 1 kap. 8 § att ansvara för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Styrelsen ska förhålla sig till ett antal styrdokument på området regional utveckling, däribland Vision Västra Götaland, Strategi för tillväxt- och utveckling i Västra Götaland 2014 – 2020 och regionens handlingsprogram för livsmedel och gröna näringar. I regionfullmäktiges budget 2018 anges att skolorna ska vara kompetenscentrum för de gröna näringarna, bidra till att möta näringens kompetensbehov, stärka företagande och vara ett nav för näringarna och hela landsbygden. Styrelsen får dessutom inriktning och uppdrag från regionutvecklingsnämnden. I uppdraget från regionutvecklingsnämnden år 2018 anges bland annat att styrelsen särskilt ska:

- utveckla verksamhetens kvalitet och effektivisera utbildningsorganisationen genom samordning av skolorna,
- utveckla arbetet med omvärldsbevakning, behovsinventering och identifiering av intressenter,
- bredda rekryteringen av elever till gymnasieutbildningarna,
- erbjuda en trygg, stimulerande och trivsamt miljö på naturbruksskolornas internat,
- utöka vuxenutbildningen,
- utveckla naturbruksskolorna som kunskap- och kompetenscentrum,
- samt arbeta med riktade arbetsmarknadsinsatser inom de gröna näringarna.

Resultatet av revisorernas granskning

Revisorernas granskning utgår från att nämnden ska utforma styrning, uppföljning och kontroller utifrån nämndens ansvar. Nämnden ska också se till att styrningen, uppföljningen och kontrollerna efterlevs i verksamheten. Det ska i sin tur leda till att styrelsen lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter inom ramen för tillgängliga resurser. Vidare ska nämndens räkenskaper vara rättvisande. Det innebär sammantaget att nämnden har tagit sitt ansvar.

Nämndens utformning av styrning, uppföljning och kontroller

Bevakning: Styrning genom detaljbudget och verksamhetsplan (A1)

Naturbruksstyrelsen bedömdes inte ha utformat ett ändamålsenligt styrsystem inför verksamhetsåret 2017. År 2018 följs riskområdet upp med fokus på hur styrelsen hanterar givna rekommendationer, utifrån protokollgranskning. Utifrån tidigare granskningsresultat finns det risk för att styrelsen inte heller år 2018 i tillräcklig utsträckning har utformat ett ändamålsenligt styrsystem utifrån kraven i kommunallagen. Området har bevakats genom en genomgång av detaljbudget och verksamhetsplan, protokollgranskning och dialog med naturbruksstyrelsens förvaltning.

Granskning av styrelsens detaljbudget för 2018 visar att styrelsen har mål som anknyter till regionfullmäktiges mål med verksamheten. Styrelsen budgeterade en budget i balans. Detaljbudgeten utgör dock inte ett tydligt styrdokument eftersom den i stora delar saknar innehåll och hänvisar till naturbruksförvaltningens verksamhetsplan, som enligt detaljbudgeten ännu var i planstadie.

Mot bakgrund av den kritik som revisionen riktade mot naturbruksstyrelsens detaljbudget år 2017 har ett arbete skett för att utveckla styrsystemet så att skolans årshjul bättre kan kombineras med regionens budgetprocess. I maj fick styrelsen information om revisionens kritik och gav i uppdrag till förvaltningschefen att återkomma med en handlingsplan inför styrelsemötet 2018-09-21. Ärendet blev fördröjt och handlingsplanen kom istället upp på mötet 2018-11-29. Planen inkluderar beskrivningar av de styrdokument som naturbruksstyrelsen har att förhålla sig och ett årshjul som tydliggör vad som ska göras vid vilken tid på året i styrsystemet.

Revisionsenheten noterar att det i bilden av styrsystemet står att detaljbudget ska beslutas i november medan det i brödtexten anges att den ska beslutas i januari. Revisionsenheten noterar även att styrelsen fattade beslut om detaljbudget inför 2019 vid styrelsemötet 2018-11-29, i enlighet med de regiongemensamma anvisningarna. Budgeten för 2019 är mer innehållsrik än tidigare budgetar.

Bedömning

Revisionsenheten bedömer att naturbruksstyrelsen har vidtagit åtgärder under 2018 för att säkerställa ett ändamålsenligt styrsystem. Detaljbudgeten bedöms inte ha varit ett tillräckligt tydligt styrdokument inför 2018 men förbättringar ses inför verksamhetsåret 2019.

Fördjupad granskning: Uppföljande granskning av styrningen av naturbruksuppdraget (A2)

Västra Götalandsregionen har sedan regionbildningen år 1999 varit huvudman för flera naturbruksskolor. I samband med regionbildningen genomfördes en skatteväxling och ett samverkansavtal slöts med länets 49 kommuner, som sedan dess har reglerat Västra Götalandsregionens ansvar för att erbjuda länets invånare naturbruksutbildningar.

Revisionsenheten har i en tidigare granskning konstaterat att det fanns brister i Västra Götalandsregionens styrning av naturbruksuppdraget. Syftet med denna granskning är att kartlägga vilka åtgärder som nämnderna har vidtagit för att förbättra styrningen och bedöma om ansvariga nämnder har sett till att styrningen är i enlighet med skollag, kommunallag och regionfullmäktiges beslut.

Granskningen visar att det fortsatt finns brister i styrningen av naturbruksuppdraget. Bristerna återfinns i det nya samverkansavtalet som inte bedöms vara i enlighet med skollag eller kommunallag. I avtalet görs ingen åtskillnad på naturbruksskolornas gymnasie- och vuxenutbildningar, trots att huvudmannaskapet för dessa regleras på olika sätt i skollagen. Genom avtalet ges vissa mandat till ett samrådsorgan, vilket inte är i enlighet med kommunallagen. Avtalet saknar en påföljds klausul som anger vad som händer om parterna inte följer avtalet. Samverkansavtalet har inte heller beretts i enlighet med kommunallag, förvaltningslag, regionstyrelsens reglemente eller riktlinjerna för ärendeberedning. Beredningen har inte inkluderat en prövning av avtalets juridiska kvalitet och berörda nämnder har inte beretts möjlighet att yttra sig.

Av granskningen framgår att styrningen av naturbruksuppdraget även har stärkts på vissa områden. Regionutvecklingsnämnden och naturbruksstyrelsen har besvarat den föregående granskningen och redovisat vilka åtgärder de vidtar för att förbättra styrningen. Det nya uppdraget från regionutvecklingsnämnden till naturbruksstyrelsen har förtydligats avseende huvudmannaskapet för skolorna och det beskrivs mer utförligt hur regionutvecklingsnämnden ska följa upp att uppdraget genomförs.

Sammantaget bedömer revisionsenheten att regionstyrelsen inte har säkerställt att styrningen av naturbruksuppdraget är i enlighet med skollag, kommunallag och regionfullmäktiges beslut. Regionutvecklingsnämnden och naturbruksstyrelsen bedöms däremot ha vidtagit tillräckliga åtgärder för att stärka styrningen av naturbruksuppdraget utifrån nämndernas respektive ansvar. Det finns dock anledning att överväga om naturbruksstyrelsens återrapportering till regionutvecklingsnämnden kommer att vara tillräcklig när naturbruksstyrelsen, i och med de nya riktlinjerna för uppföljning, inte längre ska rapportera delårsrapport mars.

Med anledning av de synpunkter som framkommit ovan rekommenderas regionstyrelsen att:

- vidta åtgärder för att säkerställa att avtal framgent bereds i enlighet med lagstiftning och riktlinjer
- beakta de synpunkter som framkommer i denna granskning vid den revidering av samverkansavtalet som bör ske snarast, dock senast i samband med den utvärdering av avtalet som ska genomföras år 2021.

Regionutvecklingsnämnden rekommenderas vidare att:

- överväga om nämndens uppföljning av naturbruksstyrelsens uppdrag behöver kompletteras med en särskild rapportering med anledning av att delårsrapport mars funktion förändras.

Bevakning: Säker informationshantering

I maj 2018 började den nya dataskyddsförordningen gälla. I samband med detta bedömdes det finnas risk för att styrelsen inte skulle identifiera sitt ansvar på området. Området har bevakats genom protokollgranskning och intervjuer med naturbruksstyrelsens förvaltning.

Granskningen visar att naturbruksstyrelsen har utsett ett dataskyddsbud. Förvaltningen har även inventerat program och register för att ha bättre kunskap om vilka personuppgifter som finns. Avvikelseystemet har bytts ut mot ett som är GDPR-säkert.

Bevakning: Utformning av intern kontroll (A3)

Granskningen av styrelsens system för intern kontroll visar att styrelsen till största del följer de regiongemensamma anvisningarna. Styrelsen har analyserat riskerna ur ett helhetsperspektiv på verksamheten, där elev-, personal- och nämndperspektiv finns med. Riskerna har inkluderats i en kontrollplan. Riskanalysen och kontrollplanen kan dock bli tydligare avseende vad riskerna innebär för styrelsen samt hur riskerna ska hanteras. För vissa risker är det otydligt vad som ska göras och hur åtgärden ska kunna minimera risken. Det framgår när resultatet av arbetet med intern kontroll ska återrapporteras till styrelsen.

Bedömning

Revisionsenheten bedömer att naturbruksstyrelsen har utformat ett system för intern kontroll som till största del lever upp till de regiongemensamma anvisningarna och som kan hjälpa styrelsen att identifiera brister i styrelsens styrning och uppföljning.

Nämndens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller

Bevakning: Implementering av rutiner för arbetsförlagt lärande

Styrelsens kontroll av arbetsmiljön under arbetsplatsförlagt lärande (APL) granskades år 2017. Mot bakgrund av att det fanns rutiner på plats som omhändertog lagstiftningen och föreskrifter, samt att dessa hade uppdaterats vid behov och kompletterats med en handlingsplan när brister i efterlevnad upptäckts, bedömdes ansvaret ha omhändertagits.

Indikationer på brister i implementeringen av rutinerna uppdagades inför revisorernas riskanalys. En granskning i media uppmärksammade att det fanns brister i dokumentationen av APL på hästutbildningen (Axevalla). Området har därför fortsatt granskats under 2018 med fokus på vilka åtgärder styrelsen vidtagit för att säkerställa efterlevnad av rutinerna. Granskningen har bestått av intervjuer med förvaltningschef och APL-samordnare, protokollgenomgång och genom att ta upp frågan vid revisorskollegiets årliga dialogmöte med naturbruksstyrelsens presidium.

Kvalitetsrapporten för APL 2017/2018, som ligger till grund för kvalitetsredovisningen, anger att ett flertal aktiviteter under läsåret har genomförts för att stärka förvaltningens arbete med APL. Aktiviteterna har bestått av:

- Två utbildningar för samtliga anställda i hur man genomför trepartssamtal samt hur man arbetar med systematiskt kvalitetsarbete kopplat till APL.
- Antalet besök med elever hos handledarna inför APL har ökat.

- Antalet arbetsplatser per elev har minskats, då förvaltningen funnit att kvaliteten då ökar för elevens lärande.
- Det särskilda dataprogrammet för APL har spridits så att det nu finns på alla skolor utom Svenljunga.
- En APL-samordnare för vuxenutbildningen har utsetts.

I styrelsens kvalitetsredovisning för läsåret 2017/2018 anges att skolornas APL i de allra flesta fall fungerar väl och i enlighet med gällande rutiner. Samtidigt anges att ett antal åtgärder kommer att vidtas framgent:

- Förvaltningen kommer att fokusera på ett förbättringsarbete kring frånvarorapporteringen under APL, då man identifierat flera felaktigheter i rapporteringen under dessa perioder.
- Gällande rutiner för APL ska gås igenom med samtliga lärare.
- Rektor ska skriftligen godkänna samtliga APL-platser inför varje APL-period. Checklista och beslutsunderlag tas fram.
- Utökad utbildning ska ges till APL-handledare, inklusive riskbedömning och HLR
- Rutinerna för APL utomlands ses över för att säkerställa att rutinen täcker alla eventualiteter
- Rutinbeskrivningen om ersättning och villkor för elever under APL ska kompletteras
- Rutinbeskrivningen om hur elevernas stödbehov under APL-perioden utformas och utvärderas, både avseende förebyggande och åtgärdande insatser, ska kompletteras
- Förvaltningsövergripande dokumentation skapas där de APL-platser som uppfyller förvaltningens krav på godkända APL-platser samlas

Åtgärderna ska, enligt förvaltningen, genomföras för att skolorna ska bli mer självgående i sitt genomförande av APL-perioderna. Hitintills har förvaltningens gemensamma samordnare fått vara ute mycket på skolorna för att hjälpa till med implementeringen av riktlinjerna och för att säkerställa att allt går rätt till. På grund av omorganisationen och personalomsättning har det varit svårt att bibehålla kompetensen inom APL på skolorna. Det finns även variationer mellan skolorna, där Svenljunga har varit mer självgående i arbetet.

En fördjupad uppföljning av vårens APL-perioder skulle genomföras av naturbruksförvaltningen under 2018. Syftet var att följa upp hur efterlevnaden av rutinerna ser ut i praktiken. Den fördjupade uppföljningen genomfördes dock inte, utan har skjutits upp på grund av att ansvarig person blev sjukskriven. Uppföljningen är planlagd till januari 2019 och ska ha särskilt fokus på arbetsmiljön inom hästnäringen.

Vid det årliga dialogmötet mellan revisorskollegiet och naturbruksstyrelsens presidium angav ordföranden att styrelsen har kontroll på att rutinerna för APL följs. Revisionsenheten har dock inte kunnat ta del av någon uppföljning som bekräftar detta.

Bedömning

Vi kan konstatera att naturbruksstyrelsen och förvaltningen under året har haft fokus på att stärka efterlevnaden av rutinerna och öka kvaliteten för eleverna under APL. Samtidigt har uppföljningen av APL inte genomförts i den utsträckning som var tänkt. Revisionsenheten har inte kunnat bekräfta att APL-perioderna i de allra flesta fall fungerar väl och i enlighet

med gällande rutiner, så som anges i kvalitetsredovisningen. Revisionsenheten kommer fortsatt att bevaka frågan i den grundläggande granskningen av naturbruksstyrelsen.

Bevakning: Kontroll av materiella tillgångar

Utifrån risken att styrelsen inte har säkerställt tillräcklig kontroll av materiella tillgångar har riskområdet granskats år 2018. Granskningen har bestått av intervjuer med förvaltningen och dokumentgranskning.

I intervjuer med förvaltningen framgår att ett särskilt arbete har genomförts år 2018 för att stärka hanteringen av materiella tillgångar. Förvaltningen har uppdagat att det har funnits brister i rutinerna på Biologiska Yrkehögskolan i Skara (BYS) och att rutinerna inte var tillräckligt kända bland personalen. Styrelsen informerades och en internutredning tillsattes som kartlade hur omfattande problemen var. Åtgärder har sedan utredningen blev klar vidtagits. Åtgärderna har bland annat bestått av att BYS lager inventerades och av att rutinerna förändrades så att förvaltningschef fick ett tydligare ansvar för hantering av beställningar och rekvisitioner. Frågan har diskuterats i ledningsgruppen och förbättringsområden har identifierats. Utbildningsinsatser har också genomförts för att säkerställa att all personal känner till rutinerna.

Fördjupning: Bisysslor (B1)

Naturbruksstyrelsen ingick under året i revisionsenhetens uppföljande granskning av bisysslor. Inga bedömningar eller rekommendationer riktades specifikt till styrelsen.

På revisionens uppdrag genomförde KPMG under perioden juni-december 2016 en granskning av bisysslor. Granskningsrapporten avrapporterades i mars 2017 (Dnr: REV 2016-00167). Syftet med granskningen var att granska följsamheten till regionens regelverk vad gäller anmälan och godkännande av tillsvidareanställda läkares bisysslor. Granskningens slutsatser var att det fanns tydliga brister i tillämpningen av riktlinjerna för bisysslor. I granskningsrapporten lämnade revisionen rekommendationer till granskade sjukhusstyrelser men rekommenderade också övriga sjukhusstyrelser inom regionen att kontrollera om slutsatser och rekommendationer är applicerbara i den egna organisationen.

Uppföljningen av granskning bisysslor syftar till att belysa vilka åtgärder som vidtagits utifrån de rekommendationer som revisionen lämnade i granskningen och om sådana eventuella åtgärder bidragit till att nämnder och styrelser har en tillräcklig intern kontroll avseende medarbetares bisysslor.

Bedömningen är att den rutin som regiondirektören fattade beslut om hösten 2017 avseende bisysslor tar fasta på de rekommendationer som revisionen lämnade. Granskningen visar att rutinen i allt väsentligt tycks följas och att redovisning och uppföljning av bisysslor har stärkts sedan genomförd granskning 2016. Rutinen och tillämpningen av rutinen har bidragit till att kontroller av bisysslor formaliserats och dokumenterats. Det innebär också att efterlevnaden av regional rutin för bisysslor följs upp mer systematiskt och strukturerat. Nämnder och styrelser bedöms med anledning av ovanstående ha en tillräcklig intern kontroll avseende medarbetares bisysslor.

Granskningen visar dock att rutinen inte fått fullt genomslag bland regionens bolag. I ett antal verksamheter kan också uppföljning och rapportering av bisysslor förbättras. Vår bedömning är att risken i allt väsentligt är släckt och att ingen fördjupad granskning behöver göras 2019 avseende bisysslor. I de nämnder och styrelser där bisysslor kan vara

mer förekommande bör frågan följas inom ramen för den löpande årliga granskningen. Bolagen bör av lekmannarevisorerna uppmärksammas på att regionens rutin för bisysslor även gäller dem.

Utöver vad som framkom i rapporten visade granskningen av naturbruksstyrelsens hantering av bisysslor att det finns rutiner som ska säkerställa att styrelsen lever upp till regionala riktlinjerna. Enligt rutinerna inventeras medarbetarnas bisysslor årligen, i samband med utvecklingssamtalen, och dokumenteras i systemet Barium. Förvaltningen upplever att det finns en god kultur vad gäller att anmäla bisysslor. Generellt är förvaltningen också restriktiv med att godkänna bisysslor. Undantaget är på BYS, eftersom lärarna där behöver ha nära anknytning till branschen. Det är därför vanligt att lärarna på BYS har bisyssla, i form av att de även arbetar som t.ex. hovslagare.

Bevakning: Uppdrag från fullmäktige om att samverka med folkhögskolorna

Av regionfullmäktiges beslut om den nya politiska organisationen 2019-2022 (dir. RS 2017-00001) anges att det finns potential för samverkan mellan regionens naturbruksskolor och folkhögskolor. Fullmäktige anger att naturbruksstyrelsen och folkhögskolestyrelsen ska söka effektiva samarbetsformer där resurser ställs till förfogande över förvaltningsgränserna. Skrivningen har resulterat i ett uppdrag från regiondirektören till direktören för utförarstyrning att åstadkomma gemensamma driftslösningar i samverkan med förvaltningscheferna för naturbruk och folkhögskolorna.

Enligt intervjuer med naturbruksförvaltningen har uppdraget resulterat i att de båda förvaltningarna har haft diskussioner om möjliga samverkansområdet. Utifrån diskussionerna har en avsiktsförklaring tagits fram och gemensamma aktiviteter kommer att genomföras under kommande mandatperiod. Förvaltningscheferna för verksamheterna kommer framöver att ha regelbundna möten.

Fördjupad granskning: Granskning IS/IT (B2)

KPMG har under 2018 haft i uppdrag att på revisorskollegiets uppdrag granska IS/IT-stödet inom regionstyrelsen, styrelsen för Sahlgrenska Universitetssjukhuset, styrelsen för Angered's närsjukhus, primärvårdsstyrelsen och naturbruksstyrelsen. Syftet har varit att bedöma om styrelserna har säkerställt att IS/IT-stödet utgör en ändamålsenlig del av styrsystemet, med syfte att stödja måluppfyllelse samt bidra till verksamheternas effektivitet.

Vad avser naturbruksstyrelsen visar granskningen att det finns ett utkast till digitaliseringsstrategi inom naturbruksförvaltningen som ska ersätta den tidigare information- och kommunikationsstrategin. Strategin kompletteras med en redovisad ambition att använda en välkänd förvaltningsmodell (pm3) för att organisera och styra IS/IT-stödet så att det säkerställer verksamhetsnyttan.

KMPG bedömer att naturbruksstyrelsen, till skillnad från övriga delar av verksamheten som omfattas av granskningen, har en utvecklad strategi som om den genomförs kan leda till att den regiongemensamma IS/IT-policyn efterlevs.

KMPG har även iakttagit att IKT-störningar har uppmärksammats i riskanalysen för år 2018, men att risken inte har följts upp i uppföljningen av internkontrollplanen. KPMG bedömer att IS/IT-stödet inte löpande analyseras i tillräcklig utsträckning.

KMPG rekommenderar att:

- ”Naturbruksstyrelsen får en presentation av föreslagen strategi för bedömning och beslut. Vi förutsätter att det även innebär att internkontrollen inom IS/IT då styrs att bli mer specifik och därmed mer ändamålsenlig än vad 2018 års plan redovisar.”

Nämndens resultat och effektivitet

Fördjupning: Naturbruksskolornas internatverksamhet (C1)

Gymnasieelever som studerar vid Västra Götalandsregionens naturbruksskolor erbjuds möjlighet att bo på internat. Syftet med den här granskningen är att bedöma om styrelsen har säkerställt att eleverna erbjuds en trygg, stimulerande och trivsamt miljö på naturbruksskolornas internat, i enlighet med uppdraget från regionutvecklingsnämnden.

Av granskningen framgår att flera åtgärder vidtas i verksamheten för att leva upp till målsättningen med internaten. Det finns också en uppföljning av hur eleverna trivs på internaten, som har kommit styrelsen till del. Uppföljningen visar att måluppfyllelsen vad gäller uppdraget från regionutvecklingsnämnden minskar och att åtgärder behöver vidtas för att säkerställa att eleverna känner sig trygga på internaten. Vidare visar IVO:s granskning att förbättringsområden finns vad gäller bemanningen på Sötåsens LSS-boende.

Av granskningen framgår även att de åtgärder som vidtas för att nå målet om att uppnå en trygg, stimulerande och trivsamt miljö på internaten, samt resultaten av det arbetet, inte dokumenteras i den rapportering som redovisas till uppdragsgivaren, dvs. regionutvecklingsnämnden och regionfullmäktige.

Revisionsenheten bedömer att naturbruksstyrelsen delvis har säkerställt att eleverna erbjuds en trygg, stimulerande och trivsamt miljö på naturbruksskolornas internat.

Naturbruksstyrelsen rekommenderas att:

- Vidta åtgärder för att säkerställa att eleverna känner sig trygga på internaten
- Stärka styrningen och uppföljningen av internatverksamheten och dokumentera detta i detaljbudget samt delårs- och årsredovisning

Bevakning: Ändamålsenlig organisation

Naturbruksskolorna har de senaste åren genomgått en stor omorganisation genom vilken tre av de tidigare sex skolorna har avvecklats. Samtidigt sker många aktiviteter för att utveckla de kvarvarande skolorna. En ändamålsenlig organisation är en förutsättning för att kunna nå målen med verksamheten. Revisionsenheten har därför granskat hur styrelsen arbetar för att säkerställa att organisationen är ändamålsenlig.

Naturbruksorganisationen har de senaste åren gjorts om för att ge bättre förutsättningar för skolorna och rektorerna. Tidigare fanns det mer administration på varje skola medan resurserna nu har förtätats på ett övergripande plan. Det finns t.ex. en schemaläggare på central nivå som ansvarar för att utforma schanan för alla skolor. Centraliseringen ska möjliggöra bättre samordning mellan skolorna och underlätta för styrelsen att ta sitt huvudmannansvar för verksamheten, då förändringen gör att styrelsen slipper ha dialog med varje enhet för att få överblick över arbetet.

Rektorsuppdraget, så som det beskrivs i skollagen, har varit grunden i utvecklingen av organisationen. Rektor har fått större utrymme att arbeta med pedagogisk utveckling och rektorsrollen har renodlats så att det finns andra som t.ex. tar hand om skötsel av anläggningar. På Sötåsen har biträdande rektorer tillsatts, eftersom utvecklingen av Axevalla har skapat svårigheter för en rektor att överblicka hela verksamheten.

Det kvarstår enligt förvaltningen att finslipa organisationen, särskilt vad gäller intern kommunikation. Styrelsen får löpande information om utvecklingen av organisationen.

Av de fyra arbetsmiljöindikatorer som naturbruksstyrelsen rapporterar till regionfullmäktige så är hälften gröna och hälften röda år 2018:

- 96 procent av alla månadsanställda har haft utvecklingssamtal med sin chef (måttal 100 procent). Detta är en förbättring gentemot år 2017 då 92 procent hade haft det.
- 95 procent av alla månadsanställda har en upprättad kompetensutvecklingsplan (måttal 100 procent). Även detta är en förbättring gentemot år 2017 då endast 71 procent hade en sådan plan.
- Naturbruksstyrelsens måluppfyllelse vad gäller normtalet för antalet underställda medarbetare som chefer ska ha är dock sämre än tidigare år, 30 procent år 2018 jämfört med 61,9 procent år 2017.
- Den ackumulerade sjukfrånvaron har ökat något under år 2018 (5,8 procent) jämfört med år 2017 (5,6 procent).

Naturbruksstyrelsen hade som mål att under år 2018 gå ner till 245 nettoårsarbetare, efter att de sista kvarvarande tjänsterna på omställningsskolorna skulle avslutas. I årsredovisningen konstateras att målet är uppnått.

Bevakning: Resultat i delårsrapport och årsredovisning (C2, C3)

Naturbruksstyrelsen ansvarar enligt reglementet för att följa upp sin verksamhet kontinuerligt och rapportera till regionfullmäktige enligt regionstyrelsens anvisningar. Revisionsenheten har granskat om styrelsen rapporterar enligt de anvisningar som regionstyrelsen utfärdat samt om de resultat styrelsen redovisar för verksamhet och ekonomi överensstämmer med fullmäktiges beslut om budget, mål och uppdrag.

Delårsredovisning

Naturbruksstyrelsen bedöms inte ha följt upp fullmäktiges mål i tillräcklig utsträckning. Delårsrapporten följer instruktionerna vad gäller ekonomimål men inte verksamhetsmål, då måluppfyllelse inte beskrivs.

Bedömningen baseras på följande sammanfattade iakttagelser:

- Måluppfyllelse, prognos, avvikelser och åtgärder beskrivs vad gäller ekonomimålen. Det ekonomiska resultatet överensstämmer med regionfullmäktiges beslut om budget i balans då prognosen är ett nollresultat. Prognosen är rimlig, även om vissa osäkra poster beskrivs.
- Regionstyrelsens anvisningar följs inte vad gäller uppföljning av fullmäktiges prioriterade mål. Styrelsen bedömer inte måluppfyllelsen för respektive mål eller utvecklingen över tid, och redovisar inte tydligt om avvikelser finns. Styrelsen beskriver istället vilka aktiviteter som genomförs för att nå målen och status för dessa aktiviteter.

Årsredovisning

Naturbruksstyrelsen bedöms ha upprättat en årsredovisning som är i enlighet med anvisningarna och överensstämmer med regionfullmäktiges beslut.

Bedömningen baseras på följande sammanfattade iakttagelser:

- Naturbruksstyrelsen redovisar ett ekonomiskt resultat som visar att verksamheten bedrivs inom budgetramarna. Resultatet analyseras i tillräcklig utsträckning. När avvikelser finns analyseras dessa relativt utförligt.
- Naturbruksstyrelsen redovisar ett verksamhetsmässigt resultat som stämmer överens med målsättningarna för verksamheten. Indikatorer används i stor utsträckning för att beskriva resultaten, de sätts dock inte systematiskt i relation till måltal. Måluppfyllelsen beskrivs överlag som god, men när avvikelser finns så beskrivs dessa utförligt.
- Revisionsenheten noterar att naturbruksstyrelsen inte uttryckligen har redovisat måluppfyllelsen avseende de mål som ingår i uppdraget från regionutvecklingsnämnden i årsredovisningen. Innehållet stämmer dock i stora delar överens med uppdraget från regionutvecklingsnämnden.

Bevakning: Efterlevnad av inköspolicy

Revisionen granskade år 2017 förberedelserna för implementeringen av regionens nya inköspolicy, som gäller från och med 1 januari 2018. Under år 2018 har revisionen följt upp efterlevnaden av policyn på alla nämnder med egen inköpsverksamhet.

Granskningen av naturbruksstyrelsens implementering av policyn visar att inköspolicyn ännu inte följs fullt ut men att detta är utvecklingsområde som naturbruksförvaltningen arbetar mycket med. Ekonomichefen följer löpande upp efterlevnaden i ekonomisystemet. Efterlevnaden bedöms ha förbättrats avsevärt de senaste åren. Under år 2018 har förvaltningen genomfört en egenanalys av efterlevnaden av policyn, utifrån utfallet 2017, som har resulterat i åtgärder för att öka graden av leverantörstrohet och avtalstrohet. En åtgärd är att naturbruksförvaltningen har belyst för Koncerninköp vilka områden som kräver en särskild handlingsplan för inköp, med tanke på att naturbruksskolorna har specifika behov inom t.ex. lantbruk. De har även påtalat behovet av att ha rutiner som klarar akuta situationer om det t.ex. uppstår problem i djurhållningen.

Regionfullmäktige beslutade 2018-05-29 att regionstyrelsen ska få besluta om vissa avsteg från inköspolicyn som inte är av principiell karaktär och som inte frångår huvudprinciperna i policyn. Regionstyrelsen beslutade därefter att inköp av vissa unika mindre behov, och service och supportavtal till och med 2019-12-31 undantas från inköspolicyn.

Naturbruksförvaltningen har under hösten 2018 fått ett förtydligande angående hur undantaget påverkar den egna verksamheten och en särskild kontaktperson på koncerninköp för framtida dialog.

Nämndens räkenskaper

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

Deloitte har granskat redovisningen i naturbruksstyrelsen 2018. Granskningen har omfattat löpande granskning, delårsrapport och årsbokslut. Inga avvikelser uppdagades i granskningen och bedömningen är att årsrapporten och den löpande redovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar.

Revisorernas sammanfattande bedömning

Utifrån det som har framkommit i årets granskning av naturbruksstyrelsen bedömer revisionsenheten att verksamheten i allt väsentligt har bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll. Dock lämnar revisionsenheten på vissa områden rekommendationer till naturbruksstyrelsen att ta hänsyn till i det fortsatta arbetet.

Bilaga 1. Rapporter och underlag

- A1. Checklista för granskning av detaljbudget.
- A2. Fördjupad granskning REV 2018-00111: Uppföljande granskning av styrningen av naturbruksuppdraget.
- A3. Checklista intern kontroll.
- B1. Fördjupad granskning: Uppföljning granskning av bisysslor, REV 2018-00146.
- B2. Fördjupad granskning: Granskning IS/IT, REV 2017-00119.
- C1. Fördjupning: Naturbruksstyrelsens internatverksamhet.
- C2. Checklista för granskning av delårsrapport.
- C3. Checklista för granskning av årsredovisning.